

Armoederisico het hoogst in Amsterdam en Rotterdam

DOOR Koos Arts en Ferdy Otten

Rotterdam en Amsterdam stonden in 2013 respectievelijk op de eerste en tweede plek in de ranglijst van gemeenten met hoogste armoederisico's. Ook het aandeel huishoudens dat langdurig kans op armoede had, was in deze steden het hoogst. Hoe groot is het aandeel van huishoudens met lage inkomens in de overige gemeenten van Nederland?

Iedereen in Nederland heeft in beginsel een dak boven zijn hoofd, hoeft geen honger te lijden, heeft kleding en toegang tot medische zorg en onderwijs. Van armoede, of beter gezegd inkomensarmoede, is sprake als het inkomen niet voldoende is om een bepaald

consumptieniveau te realiseren dat in Nederland als minimaal noodzakelijk wordt geacht. CBS bakent armoede af aan de hand van de lage-inkomensgrens. De lage-inkomensgrens weerspiegelt een vast koopkrachtbedrag in de tijd. De grens is afgeleid van het bijstandsniveau

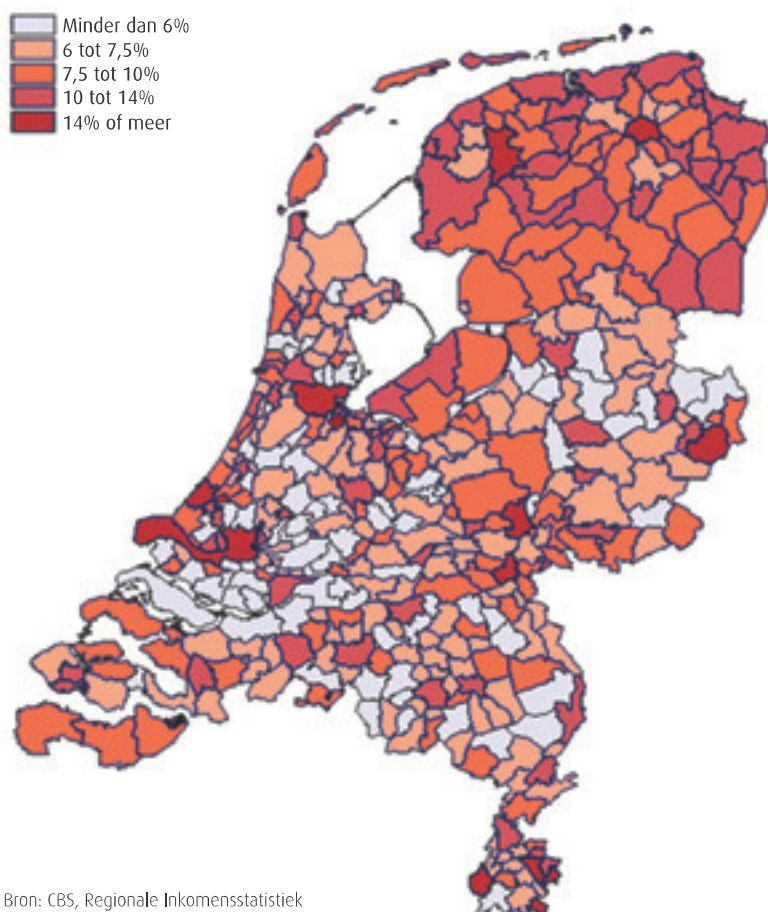
voor een alleenstaande in 1979, toen deze in koopkracht het hoogst was. Voor meerpersoonshuishoudens is deze grens met behulp van equivalentiefactoren aangepast aan omvang en samenstelling van het huishouden. De inkomensgegevens hebben betrekking op huishoudens

Tabel 1. Tien gemeenten¹⁾ met het hoogste en laagste aandeel huishoudens met een (langdurig) laag inkomen

Laag inkomen		Langdurig laag inkomen	
Gemeente	2010	Gemeente	2013
	%		%
Hoogste aandeel		Hoogste aandeel	
1 Amsterdam	14,4	1 Rotterdam	18,7
2 Rotterdam	14,1	2 Amsterdam	18,2
3 Vaals	13,4	3 Groningen	17,9
4 Groningen	13,0	4 Den Haag	17,6
5 Den Haag	12,9	5 Vaals	16,2
6 Heerlen	12,2	6 Arnhem	16,1
7 Arnhem	11,3	7 Enschede	16,1
8 Enschede	11,3	8 Heerlen	16,0
9 Kerkrade	11,1	9 Leeuwarden	15,6
10 Leeuwarden	10,7	10 Nijmegen	14,9
Laagste aandeel		Laagste aandeel	
1 Rozendaal	3,0	1 Rozendaal	2,3
2 Hardinxveld-Giess	3,3	2 Montfoort	4,4
3 Montfoort	3,3	3 Zoeterwoude	4,5
4 Zoeterwoude	3,4	4 Cromstrijen	4,5
5 Edam-Volendam	3,5	5 Bergambacht	4,5
6 Molenwaard	3,5	6 Binnenmaas	4,5
7 Castricum	3,6	7 Korendijk	4,7
8 Ouderkerk	3,6	8 Giessenlanden	4,7
9 Leusden	3,7	9 Hardinxveld-Giessendam	4,8
10 Houten	3,7	10 Molenwaard	4,8

1) Gemeentelijke indeling van 1-1-2014. Bron: CBS, Regionale Inkomensstatistiek.

Kaart 1. Aandeel huishoudens met een laag inkomen, 2013

Bron: CBS, Regionale Inkomensstatistiek

waarvan de hoofdkostwinner gedurende het gehele jaar een inkomen had. Studentenuishoudens en bewoners van instellingen, inrichtingen en tehuizen zijn buiten beschouwing gelaten. Omdat de inzichten van wat armoede precies is subjectief zijn, spreekt CBS bij een inkomen onder de lage-inkomensgrens van een huishouden met kans op armoede of van een huishouden met een laag inkomen. In 2013 kwam de lage-inkomensgrens voor een alleenstaande uit op 1010 euro en voor een echtpaar met twee kinderen op 1900 euro.

Ranglijst

In 2013 waren er in Nederland 728 duizend huishoudens met een laag inkomen. Dat komt neer op 10,3 procent van alle huishoudens. Per gemeente liep het aandeel uiteen van 2,3 tot 18,7 procent. De top-tien van gemeenten met het hoogste aandeel huishoudens met een laag inkomen werd in 2013 aangevoerd door Rotterdam (18,7%), gevolgd door Amsterdam (18,2%). Van de vier grote steden stond Den Haag met een aandeel

van 17,6 procent op de vierde plaats. Utrecht ontbreekt in deze top-tien; in deze stad lag het aandeel huishoudens met een laag inkomen op 12,6 procent. Dat dit aandeel vergeleken met de andere drie grote steden betrekkelijk laag is, komt doordat in Utrecht naar verhouding weinig niet-westerse allochtonen wonen, een groep die doorgaans een hoog risico op armoede kent. Vrij lage percentages huishoudens met risico op armoede zijn vooral te vinden in kleinere gemeenten. In de top-tien van 2013 stonden Rozendaal (2,3%) en Montfoort (4,4%) aan kop.

Langdurig laag

In 2013 moesten in Nederland drie procent van de huishoudens al ten minste vier jaar achtereen van een laag inkomen rondkomen. In Amsterdam was de kans op langdurige armoede met een aandeel van 6,8 procent het grootst. De hoofdstad werd op de voet gevolgd door Rotterdam (6,7%) en Groningen (6,4%). De gemeenten Korendijk, Hardinxveld-Giessendam (beide 0,9%) en Rozen-

daal (0,7%) hadden in 2013 het laagste aandeel huishoudens met een langdurig laag inkomen.

Noordoosten

Een hoog aandeel huishoudens met een laag inkomen komt echter niet alleen voor in grotere gemeenten, maar ook in veel kleinere gemeenten in het noordoosten van het land. In het westen van het land zijn er, buiten de grote steden, relatief weinig gemeenten met een bovengemiddeld aandeel huishoudens met een laag inkomen.

Grotere verschillen

Kleinere gemeenten hebben door de bank genomen een kleiner percentage huishoudens met een laag inkomen dan grotere gemeenten. Dit gold zowel in 2010 als in 2013. Tussen deze jaren nam het aandeel lage inkomens in nagenoeg alle gemeenten toe. Doordat de groei bij grotere gemeenten sterker was dan bij kleinere gemeenten, is het verschil tussen de grotere en kleinere gemeenten in deze periode nog groter geworden. Het risico op armoede steeg tussen 2010 en 2013 met 4,9 procentpunt het sterkst in Leeuwarden, Groningen en Arnhem. In Rotterdam nam het aandeel huishoudens met een laag inkomen met 4,6 procentpunt toe en in Amsterdam met 3,8 procentpunt.

Segregatie

Huishoudens met een laag inkomen wonen vaak in andere buurten dan de rest van de bevolking. Deze segregatie is van de vier grote steden duidelijk het laagst in Amsterdam: slechts zo'n 18 procent zou binnen deze stad moeten verhuizen, om in alle buurten een gelijk aandeel met een laag inkomen te verkrijgen. In Den Haag (30%), Rotterdam (28%) en Utrecht (25%) wonen lage en hogere inkomens minder evenwichtig gespreid. Gemiddeld over alle gemeenten kwam deze maatstaf van segregatie in Nederland uit op 24 procent. De toename van het aandeel huishoudens met een laag inkomen tussen 2010 en 2013, heeft een uiteenlopend effect gehad op de mate van segregatie. Bij de kleinere gemeenten (minder dan vijftigduizend inwoners) is de segregatie gemiddeld genomen gedaald, terwijl deze in de grotere gemeenten tussen 2010 en 2013 juist is toegenomen. In de vier grote steden is in Amsterdam tussen 2010 en 2013 de segregatie het minst gestegen, in Den Haag het meest. ■